

Яковенко А. І.
професор кафедри філософії та політології
Полтавського університету економіки і торгівлі,
доктор філософських наук, професор

ТРАНСЦЕНДЕНТНИЙ ІНТЕЛІГІБЕЛЬНО-СЕНСИБЕЛЬНИЙ БОГ – СВЯТА ТРІЙЦЯ

Постановка проблеми. Релігійно-етичні норми й повчання ввібрали багато загальнолюдських моральних цінностей, освятивши їх ім'ям Бога. Вони відігравали й відіграють значну позитивну роль у житті суспільства й людини. Ціннісна основа діяльності суб'єкта стає, таким чином, не лише сферою його індивідуального буття, а й потенційним чинником, який дозволяє досліджувати спрямованість ходу суспільної історії в цілому. Це підводить сучасного дослідника до необхідності пильного вивчення проблеми цінностей у традиційному християнському етико-естетичному контексті, що знайшло своє відображення в дорученні Президента України від 08.07.2005 р. № 1-1/657 «Щодо подолання морально-духовної кризи суспільства» та в наказі Міністерства освіти і науки України № 437 від 26.07.2005 р.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем християнської релігії й церкви у зв'язку з духовно-моральною проблематикою, духовною культурою присвячено роботи й наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних мислителів, а саме: В. Бондаренка, Г. Гіпперта, Т. Горбаченко, Л. Качмарика, Л. Конотоп, В. Лубського, Ж. Марітена, П. Сауха, А. Чернія. Особливе значення для з'ясування окремих сторін християнського віровчення – онтологічної проблеми взаємовідношення Бога та світу, питань богопізнання, розкриття своєрідності християнської теології, а також їхнього ставлення до філософії – мають богословські праці християнських теологів, богословів, Святих Отців церкви Афанасія Великого, Василя Великого, Євсевія Кесарійського, Максима Сповідника, Григорія Богослова, Григорія Нісського, Іоанна Златоуста, Григорія Палами, Августина, Ансельма Кентерберійського.

Мета статті полягає в здійсненні філософсько-релігієзнавчого аналізу сутності та специфіки абсолютної сакральної чесноти – як визначення, що позначає констант-

ну спрямованість волі, трансцендентного інтелігібельно-сенсибельного Бога – Святої Трійці, у християнській традиції.

Для досягнення цієї мети автор планує визначити основні риси абсолютної сакральної чесноти, яка вирішує головне завдання християнської гносеологічної проблематики й уявляється як експлікація взаємин Бога як об'єкта пізнання й людини як суб'єкта пізнавальної діяльності; а також розглянути й обґрунтувати значення трансцендентного інтелігібельно-сенсибельного Бога – Святої Трійці (Бога-Отця, Бога-Сина, Бога-Духа Святого), як особистісної триєдиної суті, яка наділена всією сакральною ідеальною досконалістю.

Сучасна система християнсько-православної етики та євангельське моральне знання трансформуються в імперативну площину, стають джерелом постійних етичних розмислів та формують можливість, бажаність і необхідність для особистості екзистенційного співвіднесення будь-якої життєвої ситуації саме в цьому моральному вимірі. Остаточним результатом системи християнського виховання має бути цілісна особистість як повноправний, самостійний і творчий суб'єкт громадського життя, який відчуває свою співпричетність до державної культури, ідентифікує себе із своєю нацією та реалізує свої потенційні можливості на благо держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конструктивний аналіз християнської тринітарної проблематики саме в релігійно-філософській і християнсько-теологічній традиціях дає можливість, слідуючи логіці розвитку історико-філософського процесу, більш однозначно оцінювати глибину зв'язку й діалектичної обумовленості філософії, релігії, науки, теології та інших форм суспільної свідомості, ступінь взаємної залежності теоретико-пізнавальної й світоглядної функцій релігійної філософії й християн-

ської теології, конкретніше розуміти їх соціальну роль.

Суворі ієрархія процесу пізнання в релігійній філософії та християнській теології є найбільш рельєфною тоді, коли цей складний діалектичний процес відбувається не лише в сенсі осмислення науково-обґрунтованих фактів, а й під час апеляції до Святого Письма та Святого Переказу. Теорія пізнання залежно від дій об'єктивно існуючого світу така: знання про об'єктивно існуючий реальний світ дає світська наука, про ідеальний світ – філософія, про бога – віра, про трансцендентного інтелігібельно-сенсибельного Бога (Святу Трійцю) – абсолютна сакральна чеснота.

Ідею цілісного ефективного світосприймання, що розуміється як синтез усіх чотирьох складових загальної системи теорії пізнання з обов'язковим пріоритетом абсолютної сакральної чесноти, ми розвиваємо в дослідженні, спираючись на досвід біблійної традиції, з метою заповнення прогалін в обмеженому людському знанні сакральної християнської верифікації, у тому числі й фундаментальних принципів середньовічної філософії на базі християнсько-теологічного переосмислення ідейної спадщини релігійних філософів і християнських теологів. Таким чином, ідейно-теоретичною основою концепції абсолютної сакральної чесноти стала та християнсько-теологічна й релігійно-філософська лінія суспільної думки, які почали формуватися в першій половині I століття в християнстві та спрямовані на вироблення універсальної теорії, що формулює основні духовні принципи єдності світу.

На нашу думку, абсолютна сакральна чеснота – це визначення, яке позначає константну спрямованість волі, трансцендентного інтелігібельно-сенсибельного Бога – Святої Трійці, що є вищим проявом етичного сакрального блага й етичної сакральної цінності, яка виходить від святішої суті нескінченної повноти божественного буття й божественної величі, від триєдиної особи, яка є першоосновою всього суцього й досягла сакральної завершеності в самосвідомості й загальній гармонії.

Абсолютна сакральна чеснота вирішує головне завдання християнської гносеологічної проблематики, що уявляється як експлікація

взаємин Бога як об'єкта пізнання та людини як суб'єкта пізнавальної діяльності. Закономірність відображення у свідомості людини об'єкта пізнання – Бога – уявляється як вища форма відображення сакральної дійсності лише через поклик Божества, що витікає від абсолютного: «Притому знаємо, що тим, хто любить Бога, покликаний за Його волею, усе сприяє до блага» (Рим. 8:28) [1]. Істинне священне пізнання не можливе без впливу Святої Трійці на свідомість людини. У Біблії й церковному Переказі міститься таке вчення про Святу Трійцю, яке виявляється можливим розумно тлумачити й виправдати за аналогією з природою людини та людства [9, с. 6].

Участь розуму й відчуттів у процесі засвоєння боговідвертої Істини зводиться до формальної діяльності: з'ясувати сенс боговідвертого Слова шляхом вивчення його букви й контексту; з'ясувати сенс антропоморфічних і метафоричних висловів (аналогій) Писання, оскільки божественні істини через їх необхідність нерідко виражені в Писанні пристосовано до обмеженості людського розуму й чуттєвого вираження (Притчі 2:6, 8:12; Ієр. 24:7) [1]. Надумку українського філософа О. Новицького, людський розум є відображенням Божественного розуму, він не може бути визначений нічим, крім своєї власної природи. Як самодіяльність духу він вільно споглядає в самому собі надчуттєве, духовне у формі ідей, основними з яких є ідея істини, добра, краси. Засвоюючись серцем, ідеї розуму проявляються в ньому у вигляді відчуттів істинного, доброго, прекрасного як суть внутрішнього безпосереднього переконання у вищих надчуттєвих істинах, де віра збігається зі знаннями [8, с. 33]. Сакральність є основоположним компонентом для рефлексії Божественної суті. Смисловий компонент сакрального не має межі. Енергетичний компонент впливає в ході діалогічного характеру стосунків між Богом і людиною. Сакральне, що походить від Бога, апелює до людини, і вона відповідає на цей виклик, якщо свідомість розблокована [12, с. 39].

У результаті дії зовнішніх умов на свідомість людини, що випливають від Бога, можуть виникнути конкретні явища у вигляді відчуттів, висновків. Сакральна божественність трансцендентного інтелігібельно-

сенсигельного Бога – Святої Трійці – має об'єктивний зміст, наслідком чого пізнання святої трипостасної особистості уявляється діалектичним процесом постійного священного відтворення у свідомості ідеально-святих образів тих або інших явищ, що сприяє повнішому розвитку знань.

Бог, за релігійними уявленнями, є насамперед абсолют, чільним над людськими, природними силами, здібностями, якостями й відносинами. Сучасна релігієзнавча наука дає таке визначення поняття «Бог»: верховна надприродна сутність, яка, згідно з різними релігійними вченнями, наділена вищим розумом, абсолютною досконалістю та всемогутністю, є творцем світу, зумовлюючи все, що відбувається в ньому [6, с. 27].

На нашу думку, трансцендентний інтелеггельно-сенсигельний Бог – Свята Трійця (Бог-Отець, Бог-Син, Бог-Дух Святий) – це особистісна триєдина суть, яка має сакральну ідеальну досконалість, є абсолютно суцєю особистістю, володарем божественно-етичної священної релігійно-аксіологічної системи, відображає Себе у свідомості людини в чуттєвій і раціональній формах (*остаточно – лише з Його дозволу*) (курсив наш – А. Я.) у межах божественного синтезу між цим і потойбічним, через різні свої прояви, якості й особливості.

Християнська теологія вважає, що фундаментальним для наукового пізнання предметом догматизму є «Бог». Боговідвертість розглядає істини віри як принесені на землю Ісусом Христом (Словом), який явив абсолютну трансцендентність, переступивши як друга Іпостась Святої Трійці – Бог-Син – із потойбічного (трансцендентного) світу в поцейбічний світ, що знайшло своє науково-теологічне обґрунтування через патристичну герменевтику христологічного догмату. Ісус Христос трансцендентний у науково-теологічному пізнавальному акті, есплікується через дуалізм, де в пізнанні завжди протистоять один одному пізнане й пізнаване, і має характер обопільної початкової роздільності, або трансценденції.

Екклезіологічність оберігає від несправжнього, суб'єктивного розуміння Святого Писання, оскільки в церкві догмати отримують справжнє розкриття закладеного в них змісту. Законообов'язковість показує, що істи-

ни «евангельської віри» (Філіп. 1:27) [1], що знайшло своє відображення у віросповіданнях (православ'я, католицизм, протестантизм), найтісніше пов'язані з установками розуму й людської волі, які виявляються у вчинках, тому що саме вони повідомляють вчинки, відповідні екклезіологічному духу, їх розвиток і напрям. Екклезіологічна практика, таким чином, у процесі пізнання виконує винятково важливу роль, оскільки виступає одним із важливих вихідних пунктів пізнавального процесу, рушійною силою розвитку пізнання як процесу активного цілеспрямованого відображення трансцендентного інтелеггельно-сенсигельного Бога – Святої Трійці – у свідомості людини. Видатний діяч української церкви, християнський теолог, мислитель, митрополит Київський, Галицький і всієї Русі П. Могила показує спосіб екклезіологічного вдосконалення для людини в поцейбічному житті від благодаті Христової як другої Іпостасі трансцендентного інтелеггельно-сенсигельного Бога – Святої Трійці: «Великою таємницею Апостол (Павло) єдинство називає, для величчч речей, які є знаком, для поєднання двох натур, божеської і людської в єдину Персону Сина Божого для духовної єдності Христа Пана з Церквою» [5, ч. 1, с. 927]. Догматичний розвиток полягає не лише у вдосконаленні зовнішньої форми вираження істин віри, воно припускає реалізацію тих можливостей, які іманентні Одкровенню, шляхом зростання розуміння й мудрості через кафолічність (соборність) [7, с. 312]. Особлива роль у цьому належить розуму й відчуттям людини як обов'язковій необхідності в процесі богопізнання та знаходить своє вираження в любові: «Існувала соборна, церковна гносеологія: принципом пізнання істини називалася любов. Мислення в любові, спілкування в любові і є соборність» [4, с. 79].

Відображення трансцендентного інтелеггельно-сенсигельного Бога – Святої Трійці – у свідомості людини на основі практичних дій відбувається в двох формах: чуттєвій (відчуттях, сприйманні, уявленні) і раціональній (поняттях, судженнях, умовиводах). Синтез живого споглядання, абстрактного мислення й практики забезпечують людині як суб'єкту вирішувати про-

блематику пізнання Бога як об'єкта, спираючись на істотні особливості отриманих знань. Емпіричне й раціональне пізнання трансцендентного інтелегібельно-сенсильного Бога – Святої Трійці – є єдиним процесом, який відбувається на загальній основі екклезіологічної практики. Трансцендентна, абсолютна глибина Святої Трійці через церкву виявляється у відносній формі земного суспільства, яке має часові й просторові межі. Божественна онтологічна основа виявляється та співприсутня в іманентному людському аспекті існування церкви, співвідноситься з нею як суть і явище, ноумен і феномен. Утвердження абсолютної трансцендентної церкви «невидимою» рівнозначне її небуттю для світу. У цьому випадку вона залишається онтологічною «річчю в собі». Абсолютна екклезіологічна сторона частково виявляється в церкві історичною, будучи її онтологічною основою, нескороминущою, самототожною складовою. У екклезіологічній історії виявляється абсолютна складова «містичного тіла». Діалектика тварного й нетварного, абсолютно й відносного в церкві визначається через категорію «символ». Символ є щось, що належить цьому світу, проте вмещає пов'язаний із ним зміст, єдність трансцендентного й іманентного, боголюдську єдність.

Екклезіологічні Божественний і людський аспекти відносяться як єдність і боротьба протилежностей. Їх скороминуще, відносно протистояння, пов'язане з недосконалістю тварного ества, не заперечує сутнісної єдності цієї тези й антитези. Заперечення цієї єдності неминуче приводить до замикання людської стихії в стані своєї тварності, заперечення боголюдяності світового процесу, робить неможливим обґрунтування синергізму обох полюсів. Зіставлення «невидимої церкви» та видимого людського суспільства не тотожне онтологічній «екклезію», руйнує цей символ, а водночас скасовує саму церкву як єдність тварного й божественного життя. Трансцендування церкви лише в ноуменальну область приводить до спустошення феноменального її прояву. Релігійний філософ С. Булгаков резюмує: «Не будучи тільки суспільством, у нього не вмещаючись і ним не вичерпуючись, церква існує, проте саме як

церковне суспільство, що має свої ознаки, закони і грані» [2, с. 11].

Таким чином, вічне, нерухомо божественне екклезіологічне буття в житті цього світу постає як історичне розкриття й звершення. З'єднання тварного й божественного буття лише й може здійснитися в житті цього світу. Боговтілення відбувається у світі, а не над світом, воно наповнює собою історичний час, не знищуючи людської історії, а навпаки, надаючи їй позитивного, вічного змісту, стаючи його центром. Тому тварна сторона церкви розвивається за законами людського суспільства, незважаючи на божественність її онтологічної природи. С. Булгаков стверджує: «Будучи надісторично, християнство не позаісторичне, проте має історію» [2, с. 15].

У людській історії, розкриваючись як суспільство, церква набуває догматичних, організаційних і культових контурів. Благодатне життя, містична глибина «церкви невидимої» гносеологічно виявляється як еволюція церковної самосвідомості, догматичний розвиток, а організаційно – як чергування конкретно-історичних форм церковності. Здійснювана в церкві боголюдська єдність у гносеологічному аспекті є розвитком тварної самосвідомості в збагненні абсолютної істини. Щодо обмеженої людської свідомості онтологічне «богожиття» розкривається як історія переказу, догматичний розвиток. Життя в істині, причетність до метафізичної глибини церковного організму передує богопізнанню, історично виявляючись у формі святого переказу, естетично, літургійно й ідеологічно будучи осягненим людиною.

Екклезіологічна історія святого переказу – це віддзеркалення динаміки онтологічної основи церкви. Переказ є, на думку релігійного філософа С. Булгакова, «зовнішня феноменальна маніфестація внутрішньої ноуменальної єдності церкви, тому він має бути зрозумілим як самосвідомість єдиного організму, що розвивається, у яку включена вся його історія минулого життя» [2, с. 33]. Онтологічне богобуття церкви частково (і через тварну обмеженість людини) спотворено відбито в переказі. Тому кожен досягнутий рівень церковної самосвідомості відносний, у ньому переплетені як частково виявлений

абсолютний зміст, так і тварна обмеженість. В історії переказу, зміні етапів церковно-догматичного розвитку «зріє плід істини та здійснюється її людське засвоєння» [2, с. 38]

Специфіка християнської гносеологічної теоретичної складової тринітарного догмату розкривається через основні положення Святого Писання. Трансцендентний інтелегібельно-сенсигельний Бог – Свята Трійця – виявляє Себе через інтелегібельний сегмент та постає як об'єкт, що осягається розумом. Інтелегібельність Бога носить як есенціальний характер, так і акцидентальний, коли пізнання відбувається розумом, проте через різні прояви й якості. Верифікаційну експлікацію трансцендентного інтелегібельно-сенсигельного Бога – Святої Трійці – представляє автобіографія Бога – Біблія (Святе Письмо), де Він постає як осягнутий розумом, *проте якщо буде на те Його воля – абсолютна сакральна чеснота, і тільки для тих, кому Він дає цей дар (1 Кор. 12:4-11)* (курсив наш – А. Я.), пізнаваний об'єкт, який дає суб'єкту (людині) Сам розум (Рим. 11:34; 3 Цар. 4:29; 1 Пар. 22:12; Пс. 146:5; Приповіді 2:6; 9:10; Іс. 40:28; 11:2; 1 Іоанна 5:20) [1] та розуміння (Іер. 9:24; Матф. 16:11; 22:37; Іс. 43:10; Вих. 36:1; 31:3; Іов 32:8; Дан. 1:17; 2 Тим. 2:7; Марк. 12:30; Лук. 10:27; Пс. 93:104; Іоан. 8:43) [1]. Із цього приводу християнський мислитель Г. Палама зазначає: «Зрозуміти буття Бога-Трійці до кінця неможливо, проте рух до Бога-Трійці, ідеального втілення соборності, для пізнання Його і Богоспілкування природно для людини, тому що людина створена за образом і подобою Божою» [3, с. 206]. Сенсигельний сегмент (як відчутний) сприймає відчуттями трансцендентного інтелегібельно-сенсигельного Бога – Святу Трійцю – і Свята Трійця виявляє Себе як об'єкт, що осягається відчуттями, *але якщо буде на те Його воля – абсолютна сакральна чеснота, і тільки для тих кому Він дає цей дар (1 Кор. 12:4-11)* (курсив наш – А. Я.), а саме: зір (Бут. 31:2, 32:9; Іер. 46:5; Пс. 65:7; Плач Іер. 3:59; Приповіді 15:3), слух (2 Цар. 22:7; Яков 5:44; Лук. 10:16; 1 Іоан. 5:14,15; Іс. 21:10; Іер. 23:18; Іоан. 3:32) [1], смак (Лук. 7:36; Євр. 2:9; Пс. 33:9; Іс. 55:2) [1]; сприйняття (Дії 17:27) [1]; уяви (Чис. 12:8; 1 Кор. 11:7; 2 Кор. 4:4; Євр. 1:3; Повтор. Закону 4:12) [1].

На підставі цієї інформації про об'єкт стан суб'єкта (людини), пов'язаний із пневматологічною складовою його особистості, отримує мотивування й орієнтир до своєї діяльності та знаходить своє вираження у вірі (1 Кор. 12:9; Єф. 4:5; Філ. 3:9; 1 Тим. 1:4; Тит. 1:1) [1], любові (2 Кор. 13:13; Гал. 5:22; Єф. 6:23; 2 Фес. 3:5; 1 Іоан. 4:9; Рим. 5:5) [1], радості (Пс. 104:43; Іс. 60:15; Дії 2:28; 1 Фес. 1:6; Іоан. 15:11; Рим. 14:17; Гал. 5:22) [1], які також виходять від Його триєдиної суті, наділеної всією досконалістю.

Сакральна мудрість богоодкровенної істини про Святу Трійцю полягає в тому, що Він є початком будь-якого розуму, множинності, буття, є причиною будь-якої речі. Три Образи Божества водночас єдиносутні за суттю та різні за особистими властивостями [10, с. 361–393]. Порівняльна іпостасна характеристика розкриває, що сакральні сутнісні ознаки присутні в трьохособистісному Божестві, показуючи їх тотожність і відсутність в інших об'єктах. При цьому прояв відмінності іпостасних особливостей перебуває в нерозривній і цілковитій єдності з тотожною трьохособистісною сутністю, виявляючи при цьому ефектний взаємозв'язок під час виконання своїх функціональних дій, коли свята абсолютна божественна тотожність існує всередині міжособистісної відмінності [11, с. 416–479]. Особиста властивість Отця – ненародженість, оскільки Він ні від кого не народжується й не виходить, тому що Він є Творець буття (Вих. 3:14). Особливість Бога-Отця як вищої особистості християнської релігії розглядається як опосередковане відношення між своєю одиничністю та загальним відображенням у єдиносутній Святій Трійці. Особиста властивість Сина – народження, оскільки Він одвічно народжується від Отця (Пс. 2:7; 109:3; Мих. 5:2). Абсолютний моральний закон через вічне народження другої Іпостасі Святої Трійці реалізується в церкві. Морально-психологічна проблематика як основа тринітарного й христологічного догматів знаходить своє вирішення через практичну синергію. Моральний закон як принцип визначає волю людини з її принциповою увагою до образу Ісуса Христа та дає основу в одному з її прагнень до абсолютної досконалості. Християнсь-

кий моральний закон базується на розрізненні відчуттів та уявлень під час релігійного синтезу волі й свідомості на чолі із совістю та її елементами рефлексії відчуття обов'язку, морального схвалення, цінностей. Особиста властивість Духа Святого – вихід, оскільки Він одвічно виходить від трансцендентного інтелігібельно-сенсильного Бога – Святої Трійці (Іоан. 15:26; Дії 2:33; 1 Кор.2:10-12; 1 Иоан.4:13). Дух Святий, будучи третьою Іпостасю Святої Трійці, уявляється як особистість, яка є початком світу, функціональна особливість якої полягає в тих, хто шукає екклезіологічні верифікаційні основи, в аксіологічну систему якої входять євангельські: свідомість, мислення, воля, відчуття, розум, уява, інтуїція.

Висновки. Трьохособистісна Свята Трійця – це абсолютний етичний феномен сакральності з властивою відмітною особливістю божественної функціональної диференціації, що уявляється як інтенціональна божественна святість, спрямована на величну взаємну обумовленість Особистостей Божества. Абсолютна метафізична експлікація Божества уявляється як повний сакральний комплекс, який включає істинне абсолютне буття, абсолютний дух, абсолютна цінність включає абсолютну моральність, абсолютне особистісне.

Література

1. Библия. Книги Священного Писания Ветхого и Нового Завета, (канонические). – СПб. : Духовное просвещение, 1991. – 1193 с.
2. Булгаков С. Православие. Очерки учения православной церкви / С. Булгаков. – М. : Наука, 1993. – 359 с.
3. Палама Г. Триады в защиту священнобезмолвствующих / Г. Палама. – СПб. : Тип. А.П. Лопухина, 1904. – 336 с.
4. Киприан (Керн, архимандрит). Золотой век святоотеческой письменности: жизнь и учение восточных отцов IV в. / Киприан. – Париж, 1987. – 411 с.
5. Могила П. Требник 1646 р. / П. Могила // Требник Петра Могилы : в 3 ч. – Канберра ; Мюнхен ; Париж, 1988. – Ч. 1. – 1988. – 946 с. ; – Ч. 2. – 1988. – 263 с. ; Ч. 3 – 1988. – 430 с.
6. Релігієзнавство : [підручник] / [В.І. Лубський, Т.Г. Горбаченко, М.В. Лубська, А.І. Яковенко] ; за ред.

В.І. Лубського. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 448 с.

7. Релігієзнавчий словник / за ред. проф. А. Колодного і Б. Лобовика. – К. : Четверта хвиля, 1996. – 392 с.

8. Філософська думка у Київському університеті: історія і сучасність / за заг. ред. проф. А.С. Конверського. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 336 с.

9. Evangelium secundum Lucam // The Greek New Testament / ed. K. Aland, M. Black, C.M. Martini, B.M. Metzger and A. Wikgren. – 2nd ed. – Stuttgart : Wurttemberg Bible Society, 1968. – P. 4–9.

10. Gregorius Nazianzenus. Oratio 25: In laudem Heronis philosophi // Patrologiae cursus completes. Ser. Graeca / Accur. J.-P. Migne. – T. 35. – P. 360–397.

11. Idem. In illud: Omnia. 4, 5 // Patrologiae cursus completes. Ser. Graeca / Accur. J.-P. Migne. – T. 25. – P. 410–490.

12. Alzog J. Lehrbuch der Patrologie / J. Alzog. – Freiburg i. Br., 1866. – 120 p.

Анотація

Яковенко А. І. Трансцендентний інтелігібельно-сенсильний Бог – Свята Трійця. – Стаття.

Показано, що абсолютна сакральна чеснота вирішує головне завдання християнської гносеологічної проблематики, яке уявляється як експлікація взаємин трансцендентного інтелігібельно-сенсильного Бога – Святої Трійці, як об'єкта пізнання та людини як суб'єкта пізнавальної діяльності.

Ключові слова: догматика, екклезіологія, релігія, філософія, Священне Письмо, аксіологія, трансцендентний інтелігібельно-сенсильний Бог – Свята Трійця, віра, розум.

Аннотация

Яковенко А. И. Трансцендентный интеллигібельно-сенсильный Бог – Святая Троица. – Статья.

Показано, что абсолютная сакральная добродетель решает главную задачу христианской гносеологической проблематики, которая представляется как экспликация взаимоотношений трансцендентного интеллигібельно-сенсильного Бога – Святой Троицы, как объекта познания и человека как субъекта познавательной деятельности.

Ключевые слова: догматика, экклезиология, религия, философия, Святое Письмо, аксиология, трансцендентный интеллигібельно-сенсильный Бог – Святая Троица, вера, разум.

Summary

Yakovenko A. I. Transcendent intelligible and sensible God – the Holy Trinity. – Article.

It is proved that absolute sacral virtue solves the main problem of Christian gnoseological problem, which is considered as explication of mutual transcendent intelligible and sensible relationship of God – the Sainted Trinity, as an object of cognition and a human being as a subject of cognitive activity.

Key words: dogmatic, ecclesiology, religion, philosophy, Holly Writ, axiology, transcendent intelligible and sensible God – the Holy Trinity, faith, mind.